

bereid, na tal van proefnemingen was uitgekozen als juist op de grens te staan van schadelijkheid voor infectiekiemen en onschadelijkheid voor gezond weefsel; aangezien zij een methode hebben opgebouwd om de wondvlakte in aanraking te houden met het telkens opnieuw toegevoerde antisepticum; aangezien wetenschappelijke controle de geregelde vermindering van het aantal kiemen aantoonde en ten slotte de gunstige klinische ervaringen in de verschillende hospitalen de proef op de som leverden; zoo was het plicht en niet alleen geestdrift om de methode toe te passen. Dat de primaire hechting haar gedeeltelijk weer verdrongen heeft, is begrijpelijk. Zij is sneller, eenvoudiger, zij bekort het wondverloop. Doch dit doet niets af aan de groote waarde van het werk van CARREL en DAKIN en het blijft mijn overtuiging, dat enkele proeven op dieren en de toepassing der methode op een viertal patiënten geen gewicht in de schaal kunnen leggen om de methode ook maar eenigszins in waarde te doen dalen.

Bussum, 25 April 1919.

A. E. VERMEIJ.

ZEVENTIGSTE ALGEMEENE VERGADERING.

De regelingscommissie richt het dringend verzoek tot de leden, die het voor-nemen hebben de algemeene vergadering bij te wonen, vooral vóór 10 Mei daarvan blijk te geven, omdat vooral de regeling van het *logies* in een kleinere gemeente zoo uiterst moeilijk is.

De uitnodigingskaarten aan de navolgende collegae toegezonden zijn als onbestelbaar terugkomen: W. J. ASSIES, M. BAKKER; H. VAN BARNEVELDT, CH. M. BOISSEVAIN, L. T. BOK, PH. P. CAPPETTI, D. G. COHEN TERVAERT, B. A. C. DAAMEN, K. VAN DONGEN, J. J. W. R. VAN DIJCK, H. ENGELKENS, B. M. D. ESSERS, W. G. DE HAAS, J. K. W. KEHRER, TH. E. KEMPERS, T. J. J. VAN DER KOLK, E. H. VAN LOHUIZEN, A. P. L. VAN MAMEREN, J. P. G. VAN DER MEER, H. A. J. MULLER, W. PAUW, L. VAN DER PERK, P. PIJL, W. C. RENSEN, R. R. ROCHAT, jhr. C. D. ROËLL, M. J. ROESSINGH, J. L. ROOS, A. SIMONS, H. P. A. SMIT, N. D. STAM, J. H. L. TERWOGT, W. T. J. TREELING, N. C. VAN VONNO, F. W. WISSEL, M. W. WOERDEMAN, J. WIJNBRENS.

Ondergeteekende zou gaarne bericht ontvangen, wanneer hierbij collegae mochten zijn, die plannen tot deelnemen hebben, alsmede van de collegae, die door andere oorzaken geen kaart ontvingen.

Hoorn, 27 April 1919.

H. L. E. VAN DEN BERG, *secretaris*.

ONZE MAATSCHAPPIJ.

De afdeling Zwolle en O. heeft in navolging van de afdeling Walcheren onder haar leden een stemming uitgelokt over de bekende rondvraag van het hoofdbestuur. Van de 67 leden der afdeling stemden er 66; hiervan stemden 3 blanco, terwijl één stem van onwaarde was; 38 leden wenschen, dat de Maatschappij zich *niet* zal onttrekken aan de behartiging der vakbelangen in stoffelijken zin, terwijl 14 leden meenen, dat de Maatschappij zich daaraan *wel* moet onttrekken.

Zwolle,
25 April 1919.

Namens de afdeling Zwolle en O.:
L. E. EERKES, *Secretaris*.

DE WONDEREN DER GENEESKUNST.

I.

Na het lezen van de openingsrede van het 17de Natuur- en Geneeskundig Congres kan ik niet nalaten op te komen tegen de wijze, waarop prof. NOLAN den persoon van CHRISTUS in deze aangelegenheid ter sprake brengt. Allereerst zou ik willen vragen, waartoe dit noodig was en vervolgens waartoe die aanhalingen uit de Evangelien dienen. Men kan toch met bepaald uitgezochte aanhalingen onnadenkenden steeds suggereren, wat men wil; doch om goed en eerlijk te bewijzen moet men het aangehaalde voldoende ontleden en in de tweede plaats niet eenzijdig aanhalen.

Zijn slotsom (bldz. 1480, *Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde*) luidt: „Ik trachtte u aan te toonen, dat de wonderen der geneeskunst niet door bovennatuurlijke, magische krachten worden en werden bewerkt, maar dat het onder ieders bereik liggende, geestelijke middelen zijn, die de wonderkrachten ontwikkelen”. Daaronder moeten dus volgens hem ook gerekend worden de genezingen door CHRISTUS bewerkt. Waartoe ze anders aangehaald. Hiertegen voel ik mij verplicht op te komen.

Allereerst de foute slotsom (bldz. 1472): „Derhalve is het bij JEZUS het geloof, dat geneest, het ongeloof, dat de genezing tegenhoudt”. Zeer zeker, stem ik toe, heeft het psychische een grooten invloed op het lichaam in casu voor genezing, maar om dezen invloed als verklarende factor voor een bepaald geval te aanvaarden, moet zoo'n geval niet alleen vermeld, maar ook grondig onderzocht worden onder het besproken opzicht en niet voorbarig analogisch behandeld worden. Bovendien ligt in de aangehaalde gevallen (Matth. 13. 58 en 6.4) een andere verklaring voor de hand. Het is a priori even aannemelijk om te zeggen, dat hun ongeloof Hem (CHRISTUS) niet *de macht* ontnam, maar wel *de reden* om nog andere wonderen te verrichten. Zoo ook Matth. 16. 1—5.

Ten tweede wat het eenzijdig aanhalen betreft — waarom haalt prof. NOLEN niet Lucas 22, 50—22 aan. (En één hunner sloeg den dienstknecht van den hooge priester en hieuw hem het rechter oor af: Maar Jezus nam het woord en zeide: Laat af, niet verder! En Hij raakte zijn oor aan en genas hem). Ook door psychischen invloed, vraag ik, hooggeleerde professor? Waarom geen vermelding van Matth. 3, 5—14, waar de genezing van den knecht van den hoofdman verteld wordt? Waar blijft hier de psychische invloed? Dan Lucas 7, 11—18, de opwekking van den jongeling, die begraven werd, of Johannes 11, 17—45, de opwekking van LAZARUS, die reeds riekt? Hoe verklaart prof. NOLEN hier den invloed van geestelijke middelen, die onder ieders bereik liggen, ook van hem?

Nog meer aanhalingen zou ik kunnen doen om te bewijzen, dat prof. NOLEN den persoon van CHRISTUS in een zeer verkeerd en dwaas daglicht heeft gesteld. Ook over tal van andere uitlatingen in de rede moet ik van meening ten zeerste verschillen, doch het zou mij te ver voeren. Deze regels mogen voldoende zijn als protest tegen de wijze, waarop prof. NOLEN mij en zeker velen met mij in onze heiligste gevoelens heeft gekwetst. Van verdere repliek zie ik af.

Utrecht, 26 April 1919.

W. A. BOEKELMAN.

II

In het nummer van 26 April 1916 is opgenomen de rede van de prof. NOLEN getiteld: „Wonderen der Geneeskunst”. In dit stuk spreekt de hoogleeraar zijn meening uit over onderwerpen uit den Bijbel, niet rechtstreeks, maar desalniettemin op ondubbelzinnige wijze. Volkomen duidelijk blijkt dit hieruit, dat de gegevens uit den Bijbel, waarin wordt verhaald, dat een *doode* tot het leven wordt teruggeroepen, door den hoogleeraar worden gerangschikt onder zijn „Wonderen der geneeskunst”. Dat prof. NOLEN hiermede zijn appreciatie van den Bijbel tentoonspreidt en dit doet als voorzitter van het Nat. en Geneesk. Congres, kan hier onbesproken blijven. Maar er mag niet gezwegen worden, als de meening van een hoogleeraar in de geneeskunde omtrent godsdienstzaken in dezen vorm als voorstuk in het *Ned Tijdschr. voor Geneesk.* den lezers wordt aangeboden. Vrijzinnigen en ongelooovigen zullen afkeuren, dat de godsdienstige meeningen en gevoelens hunner collega's worden gekwetst. En zij, die volgens hun geloofsovertuiging — hetzij deze de joodsche of christelijke is — geloof hechten aan het Bijbelverhaal, mogen van de redactie verwachten, dat zij stukken als dat van prof. NOLEN weert uit dit *Tijdschrift*; of wel de redactie stelle de artsen, wier geloofsovertuiging in het *N. T. v. G.* wordt aangetast, in de gelegenheid zich te verdedigen omtrent onderwerpen van theologischen aard in het *N. T. v. G.* zelf. Met het laatste te doen, zou m.i. een gevaarlijk precedent zijn geschapen.

Arnhem, 27 April 1919.

AUKE VAN BALEN,